

רש"י עד פסוק זה מלפרש תיבת טף, הא כבר כתיב בפסוק י"ב לחם לפי הטף, ועוד מקודם לזה (מה, יט) עגלות לטפכם, ולמה לא פירש שם, הפי של טף.

ולכא'ו אפשר לתרץ דבפסוק י"ב עה"פ לפי הטף פירש"י לפי הצריך לכל בני ביתם. ובגור ארי ביאר כוונת רש"י וז"ל, והוסיף לכל ב"ב לומר כי אין כוונת הכתוב רוצה לומר שדווקא הטף הי' מפרנס אותם ולא ב"ב, שא"כ מה יעשו ב"ב, אלא הט"ף הוא כל ב"ב ונקראים הטף ב"ב שעיקר ב"ב הם הטף, שמגדלים אותם בבית, עכ"ל. לפי"ז אפ"ל דלכן פירש"י כאן (פסוק כד) בנים קטנים. דכאן פירושו דוקא קטנים, ומה שלא כתב כן בקאפיטל מה, יט מפני ששם ע"כ הכוונה קטנים דווקא שהרי כתיב שם עגלות לטפכם ולנשיכם. וק"ל.

אלעזר מייזליש

ישיבת שערי תורה עיה"ק ירושלים ת"ו

בס"ד. שלום וברכה לכבוד מערכת של קובץ הנפלא 'עץ חיים'.

מילה בזמנה ומילה שלא בזמנה מי קודם הנני לציין הוספה על פרט א' שכתבתי במאמרי בקובץ העבר (גליון כ"א) בענין המחלוקת במילה בזמנה ומילה שלא בזמנה איזה קודם, וכתבתי דרוב אחרונים סוברים דמילה בזמנה קודם ובשבט הלוי כתב דכן המנהג, הנה עכשיו הראני ח"א לשו"ת חקי חיים (ח"א יו"ד סי' ל"ג) מגאב"ד דיאקע שליט"א דכתב שם, דפעם אחת בא לנווה קדשו של הגה"ק אדמו"ר מסאטמאר בעל דברי יואל זצוק"ל, ובבואו תיכף אמר לו שיש לו באותו יום שני סנדקאות אחד הוא בזמנו והשני הוא שלא בזמנו ונבון בדעתו איזה להקדים בזמן, ותוכ"ד אמר לו שהוא יקדים למעשה את המילה שלא בזמנו, ואז ענה לו החקי חיים הנ"ל דכן פוסק בדבר אברהם, ולמעשה כן עשה אח"כ הגה"ק הנ"ל. הרי לן מעשה רב להקדים המילה שלא בזמנו, אלא מה שכתב דכן פוסק הדבר אברהם כבר הבאתי שם דבסוף כתב דהלכה זו רופפה היא בידו עיי"ש.

ולקיימה ע"י דבר אחר שמה לקיימה (סוכה לו.) וה"ה לענייננו.

בברכה מרובה,

המתאבק בעפ"ר רבנן ותלמידיהון

משה במהר"א מיימון ס"ט

לעיקוואוד יצ"ו

תגובת הכותב:

תודתי נתונה להרב משה מיימון שליט"א אשר הסב את תשומת לבי לשגגת הבנה זו במשמעות האמיתית של דברי רבינו חננאל. אודה ולא אבוש לומר כדברים אשר שלח רב דימי לומר לבני נהרדעא: "דברים שאמרתי לכם טעות הם בידי", כי אכן מדברי רבינו חננאל עולה שבני ישראל היו נוהגים להשתמש במזלג, שאם לא כן, הרי שכמובן לא היה צורך להכריז על אבידה זו.

יודגש כי הראיה היא רק על זמן המשנה, אך נראה להדיא שבזמן רבינו חננאל כבר לא נהגו היהודים בנימוס זה (וייתכן שהנותנת לכך היה מנהג היוונים), כך שבפירוש יש עדיין מקום לדיון מה היה המנהג בזמן הגמרא, וכן יש מקום לכל מה שהבאנו בסיבה מדוע דווקא היוונים החזיקו בנימוס זה. אלא שזאת דווקא בכפוף לגירסא שלפנינו, שהכוונה היא על בני יוון, אולם אם האמת היא שמדובר במנהג פרסיים - הדרגא בי.

מאמר זה עתיד להופיע אי"ה בספרי החדש 'היו דברים מעולם', ואף שם הבאתי את תגובתו הנכונה של הרב מיימון.

ברוב עוז ושלום,

ישראל דנדרוביץ, ערד יצ"ו

ב"ה. כבוד המערכת הנכבדה יהי נועם ה' עליכם ותחזקנה ידיכם.

ישוב לפירושו של רש"י על "טף"

בקובץ כי העיר הרה"ג ר' אשר זעליג גאלדמאן שליט"א על מה שפי' רש"י בפי' ויגש (מז, כד) עה"פ ולאכל לטפכם, בנים קטנים. והקשה הרב הנ"ל למה נטר